

PHÂN TÍCH VÀ CẢM NHẬN NHÂN VẬT VŨ NHƯ TÔ TRONG ĐOẠN TRÍCH "VĨNH BIỆT CỬU TRÙNG ĐÀI (TRÍCH VŨ NHƯ TÔ) – NGUYỄN HUY TƯỜNG

1. Dàn ý phân tích nhân vật Vũ Như Tô trong đoạn trích "Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài" (trích Vũ Như Tô) - Nguyễn Huy Tưởng

a. Mở bài:

- Giới thiệu về tác giả Nguyễn Huy Tưởng và tác phẩm Vũ Như Tô: Một tác giả có đóng góp to lớn trên lĩnh vực kịch. vở kịch Vũ Như Tô là một tác phẩm gây được tiếng vang bởi vấn đề mối quan hệ giữa nghệ thuật và đời sống là một vấn đề mới mẻ.

- Giới thiệu nhân vật Vũ Như Tô: Đây là hình tượng nhân vật trung tâm trong vở kịch để lại ấn tượng sâu sắc nhất trong lòng độc giả.

b. Thân bài:

- Vũ Như Tô là một kiến trúc sư thiên tài:

+ Ông là người "ngàn năm chưa dễ có một".

+ Tài năng của ông được thể hiện: "chỉ vẩy bút là chim hoa đã hiện lên", "sai khiến gạch đá như viên tướng cầm quân, có thể xây dựng lâu đài cao cả, nóc vờn mây mà không hề tính sai một viên gạch nhỏ".

=> Ông là hiện thân cho sự say mê và sáng tạo cái đẹp, tài năng của ông được mọi người công nhận, Đan Thiềm vì tài năng mà ngưỡng mộ ông.

- Là một nghệ sĩ có nhân cách lớn, hoài bão lớn, có lí tưởng nghệ thuật cao cả:

+ Ban đầu, dù Lê Tương Dực dọa giết, Vũ như Tô vẫn kiên quyết từ chối xây Cửu Trùng Đài.

+ Mong muốn và hoài bão của ông chính là xây dựng cho đất nước một tòa lâu đài vĩ đại và bền vững: "bền như trăng sao" để "dân ta nghìn thu còn hãnh diện".

-> Khát khao cống hiến tài năng cho đất nước.

+ Khi đã xây Cửu Trùng Đài, Vũ Như Tô dồn hết tâm sức: "để ta xây một Cửu Trùng Đài, dựng một kì công muôn thuở, vài năm nữa Cửu Trùng Đài hoàn thành, cao cả huy hoàng".

+ Lí tưởng nghệ thuật của Vũ Như Tô cao cả đến mức, bản thân ông còn tự thấy đời ông "không quý bằng Cửu Trùng Đài" -> Vũ Như Tô đặt đặt lí tưởng, hoài bão của mình lên trên hết.

- Vũ Như Tô là người không hám lợi: Khi được vua ban thưởng lụa là, vàng bạc ông đã đem chia hết cho thợ.

- Vũ Như Tô với bi kịch giữa nghệ thuật và đời sống:

+ Vì quá đam mê và chạy theo lí tưởng nghệ thuật của mình, Vũ Như Tô quên mất rằng chính việc xây Cửu Trùng Đài đã cướp đi mồ hôi, nước mắt và tính mạng của bao nhiêu người.

+ Lí tưởng, ước mơ xây một tòa đài cao cả, nguy nga, tráng lệ lại cao siêu, thuần túy hoàn toàn thoát li khỏi hoàn cảnh lịch sử xã hội của đất nước, xa rời đời sống nhân dân.

-> Tâm trạng bi kịch đầy căng thẳng của ông: xây Cửu trùng đài là đúng hay sai? là có công hay có tội? Vũ Như Tô là một nhân vật bi kịch bởi đã mang trong mình không chỉ những say mê khát vọng lớn lao mà còn cả những làm lạc trong suy nghĩ và hành động.

=> Sự thức tỉnh của ông chỉ diễn ra vào phút cuối khi mà ông và Đan Thiềm bị bắt, Cửu Trùng Đài bị đập phá.

c. Kết bài:

- Khẳng định nghệ thuật xây dựng nhân vật Vũ Như Tô.

- Trình bày cảm nhận bản thân về hình tượng nhân vật.

2. Phân tích nhân vật Vũ Như Tô trong đoạn trích "Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài" (trích Vũ Như Tô) - Nguyễn Huy Tưởng

Nguyễn Huy Tưởng một nhà tri thức giàu lòng yêu nước, tinh thần cách mạng, ông nổi bật với thiên hướng khai thác đề tài lịch sử nổi bật đặc biệt là kịch lịch sử. Là một con người yêu nước, yêu mến trân trọng lịch sử dân tộc nên các tác phẩm của ông được nhân dân đón nhận. Tác phẩm "Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài" là một tác phẩm thành công khi ông khắc họa rõ nhân vật Vũ Như Tô. Vũ Như Tô là một người tài giỏi, yêu nước muốn cống hiến cho quê hương đất nước nhưng lại hơi mù quáng với hoài bão của mình.

Nguyễn Huy Tưởng đã xây dựng Vũ Như Tô là một nhân vật có hoài bão, lí tưởng, nhưng cũng rất bướng bỉnh. Ông là một người có tài được ví như thiên tài nghìn năm, có công xây tòa đài và vẩy bút vài nét. Bằng bút pháp lãng mạn lí tưởng hóa để ngợi ca trân trọng, mơ mộng khát khao của nhà văn về cái đẹp, cái tài. Vũ Như Tô vừa là nhân tài mà vừa là thiên tài khó ai có thể sánh nổi. Ông là người có khát vọng hoài bão xây Cửu Trùng Đài là để tô điểm đất nước, đem hết tài ra xây cho nòi giống một tòa đài hoa lệ, thách cả những công trình sau trước, tranh tinh xảo với hóa công. Câu văn dài, nhịp văn ngắn nhanh hơi dồn dập, giọng sôi nổi hùng hồn tràn đầy say mê nhiệt hừng của một người thiết tha cái đẹp. Vũ Như Tô trong hoài bão tìm được sự hài hòa giữa cái chung và cái riêng cá nhân và cộng đồng. Như Tô sống trọn vẹn với đam mê lại vừa có cơ hội tỏ lòng tận hiếu với dân, tận trung với nước. Trên thực tế, hoài bão của Như Tô không đạt được và chỉ có thể đạt được trong một điều kiện xã hội khác khi được nhân dân được đảm bảo nhu cầu thường thức cái đẹp được chú ý đặc biệt mối quan hệ giữa thế lực cầm quyền với nhân dân được tôn trọng, bình đẳng. Nhưng trên thực tế, khát vọng đầy lại là ảo tưởng ảo vọng bởi xây Cửu Trùng Đài mà vua xa xỉ, ngân khố hao hụt, nhân dân lầm than man di oán giận thần linh oán trách. Và vì thế Vũ Như Tô được coi là kẻ thù của mọi người trở thành tội đồ bị oán hơn oán quý.

Vũ Như Tô là người mang trong mình một khát khao mãnh liệt đó là đam mê sáng tạo cái đẹp. Nhưng trong một hoàn cảnh cụ thể, cái đẹp ấu lại thành ra là phù phiếm, thậm chí cao cả và đẫm máu như "một bông hoa ác". Vì thế, đến tận cùng của niềm đam mê, khao khát ấy khiến Vũ Như Tô phải đối mặt với bi kịch đau đớn của đời mình- ông trở thành kẻ thù của dân chúng và thợ thuyền mà không hề hay biết. Xây dựng Cửu Trùng Đài là đúng hay sai, Vũ Như Tô không trả lời thỏa đáng câu hỏi đó, bởi ông chỉ đứng trên lập trường của người nghệ sĩ, mà không đứng trên lập trường của nhân dân. Ông đứng trên lập trường của cái đẹp mà không đứng trên lập trường của cái thiện, không làm cho nhân dân an lòng và chấp nhận sự thách thức và hủy diệt. Vũ Như Tô đã từng tranh tinh xảo với hóa công, giờ lại bướng bỉnh tranh phải - trái với số phận và cuộc đời, hành động kịch tính và cuộc đua tranh này thể hiện qua diễn biến tâm trạng Vũ Như Tô.

Vũ Như Tô là con người có khát vọng nghệ thuật chân chính xuất phát từ thiên lương của một nghệ sĩ yêu mến cái đẹp và từ tấm lòng của người con yêu nước muốn đem tài năng cống hiến, điểm tô cho vẻ đẹp dân tộc nhưng đáng tiếc thay con người ấy, tài năng ấy lại đặt

không đúng nơi, đúng thời và xa rời thực tế khi chà đạp lên tính mạng và quyền lợi của nhân dân. Để rồi cha đẻ của Cửu Trùng Đài phải trả giá bằng tính mạng cho đứa con tinh thần.

Cuộc đời của Vũ Như Tô là những trang dài bi kịch. Cái chết của Vũ Như Tô đã phản ánh cuộc đời của người nghệ sĩ này thật bi thảm và đáng thương hại. Hoài bão thì cao xa mà viễn vông, vô nghĩa. Tài năng chỉ để phục vụ cuộc sống xa hoa của bạo chúa. Quan điểm nghệ thuật thì mơ hồ sai trái: đem nghệ thuật đối lập với hiện thực cuộc sống, đối lập với hạnh phúc của muôn dân, coi thường tiền của, máu và mồ hôi của quần chúng. Cửu Trùng Đài không phải là một kì công "Vì dân, do dân và của dân".

Qua đặt nặng tâm tư vào Cửu Trùng Đài nên Vũ Như Tô vẫn không thể thoát ra khỏi trạng thái mơ màng, ảo vọng của chính mình. Ông không tin rằng, công trình cao cả mình làm lại có thể xem là tội ác, cũng như không thể tin sự quang minh chính đại của mình lại bị rêu rúng, nghi ngờ. Sự vỡ mộng của Vũ Như Tô vì thế đau đớn, kinh hoàng gấp bội so với Đan Thiềm. Nỗi đau ấy bộc lộ thành tiếng kêu bi thiết và âm điệu não nùng, khắc khoải chẳng những trở thành âm hưởng chủ đạo bao trùm đoạn kết đã đành, mà còn là một thứ chủ âm dội ngược lên toàn bộ những phần trước của vở kịch. "Ôi mộng lớn! Ôi Đan Thiềm! Ôi Cửu Trùng Đài!". Đó cũng là những tiếng kêu cuối cùng của Vũ Như Tô khi ngọn lửa oan nghiệt đang bùng bùng thiêu rụi Cửu Trùng Đài, ngay sau đó tác giả của nó bị dẫn ra pháp trường. Trong tiếng kêu ấy, mộng lớn, Đan Thiềm, Cửu Trùng Đài đã được Vũ Như Tô đặt kế tiếp nhau, nỗi đau mất mát như nhập hòa làm một, một nỗi đau bi tráng tột cùng.

Tác giả xây dựng nên nhân vật Vũ Như Tô nhằm gửi gắm đến người đọc tư tưởng rằng nghệ thuật phải gắn với đời sống của nhân dân. Qua nhân vật Vũ Như Tô và việc xây dựng Cửu Trùng Đài, qua các biến cố lịch sử như Lê Tương Dực bị giết, Đan Thiềm, Vũ Như Tô bị điệu ra pháp trường, Cửu Trùng Đài bị đốt phá tan hoang, ta càng thấm thía bài học: nghệ thuật vị nghệ thuật là sai lầm, chỉ có nghệ thuật vị nhân sinh mới là đúng đắn, tiến bộ. Tài năng không thể là món hàng; nghệ sĩ không nên, không bao giờ "đem ngọc bán rao". Nếu làm như vậy là tự huỷ diệt!

3. Cảm nhận nhân vật Vũ Như Tô trong đoạn trích "Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài" (trích Vũ Như Tô) - Nguyễn Huy Tưởng

Nguyễn Huy Tưởng được biết đến chính là nhà tiểu thuyết, nhà viết kịch nổi tiếng có thiên hướng về các đề tài lịch sử. Thông qua những đề tài này ông đóng góp những quan điểm, tư tưởng mới mẻ về nghệ thuật và cuộc đời. Trong các tác phẩm kịch của ông nổi bật nhất là Vũ Như Tô. Tác phẩm đã khắc họa bi kịch người nghệ sĩ tài ba xong sinh nhằm thời và nêu lên mối quan hệ khăng khít giữa nghệ thuật và cuộc sống. Nội dung đó đã được phản ánh chân thực và đầy đủ nhất qua đoạn trích Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài.

Tác giả đã xây dựng nhân vật Vũ Như Tô là người có đam mê với cái đẹp, một kiến trúc sư giỏi, có tài "tranh tinh xảo với hóa công". Ông đã xây dựng được nhiều công trình kiến trúc tuyệt mỹ có tiếng đến vua quan và bị Lê Tương Dực bắt xây dựng Cửu Trùng Đài - nơi để vui chơi, hưởng lạc với cung nữ. Vốn là con người chín chắn, gắn bó với nhân dân dù bị ép buộc, dọa giết nhưng ông quyết không đem tài năng cống hiến cho hôn quân. Sau khi được cung nữ Đan Thiềm - con người ham mê cái đẹp của nghệ thuật thuyết phục lợi dụng tiền của và quyền lực vua chúa để xây dựng cho đất nước tòa lâu đài vĩ đại cho dân ta "nghìn thu còn hãnh diện" nên ông mới đồng ý làm nên Cửu Trùng Đài.

Bản thân ông lại sai lầm trong suy nghĩ và hành động. Xây dựng Cửu Trùng Đài ông vấp phải mâu thuẫn với nhân dân. Để xây dựng được nó cần tiêu tốn biết bao của cải, mà của cải ấy không ở đâu khác chính là Lê Tương Dực vợ vét của nhân dân bằng những thứ thuế má nặng nề, vô lí. Đời sống nhân dân cực khổ, họ bị đẩy vào bước đường cùng. Cửu Trùng Đài cao lên bao nhiêu thì máu xương, mồ hôi của nhân dân phải đổ xuống bấy nhiêu, bởi

vậy mâu thuẫn, sự căm hận ngày càng bị đẩy lên cao trào. Đặc biệt, Vũ Như Tô vì mục đích hoàn thiện Cửu Trùng Đài mà không ngần ngại hạ lệnh phạt hoặc giết chết những kẻ bỏ trốn để tăng cường kỉ luật làm việc trên công trường. Dần dần Vũ Như Tô biến thành một kẻ ác, là thủ phạm gây nên cuộc sống đau khổ, bất hạnh cho nhân dân.

Nếu như Vũ Như Tô là người có cái tâm một chút thì sẽ không gây nên thảm họa cuộc đời của ông về sau bởi đúng như Nguyễn Du đã từng nói:

“Thiên căn tại ở lòng người

Chữ tâm kia mới bằng ba chữ tài”

Vũ Như Tô vừa là tội nhân, vừa là nạn nhân trong việc xây dựng Cửu Trùng Đài. Tội nhân vì thực thi mệnh lệnh của hôn quân dù cho đó là lợi dụng để điểm tô cho dân tộc, nạn nhân vì lí tưởng hóa mong muốn của bản thân và mâu thuẫn giữa nghệ thuật với hiện thực cuộc sống. Bi kịch của Vũ Như Tô minh chứng cho quan niệm nghệ thuật vị nhân sinh đáng trân trọng và tôn thờ hơn rất nhiều lần nghệ thuật vị nghệ thuật.

Có thể khẳng định rằng kết cục thất bại thảm hại của Vũ Như Tô, sự tan vỡ của Cửu Trùng Đài là tất yếu, bởi Cửu Trùng Đài là một công trình nghệ thuật tuyệt mỹ nhưng không tuyệt thiện nó là bông hoa ác cho nên nó bị hủy diệt, còn Vũ Như Tô từ đầu chí cuối ông chỉ đứng trên lập trường của cái đẹp, của nghệ thuật thuần túy, mà không hề đứng trên lập trường của nhân dân. Ông là một người có tài năng nghệ thuật chứ không phải là một hiền tài. Nhưng việc đưa Vũ Như Tô là một người nghệ sĩ thiên tài ra pháp trường có thỏa đáng không và đốt phá Cửu Trùng Đài với tư cách là trốn để ăn chơi là hoàn toàn thỏa đáng nhưng đốt Cửu Trùng Đài với tư cách là một công trình nghệ thuật vĩ đại - vinh danh tên tuổi của dân tộc mình có thỏa đáng không. Chính Vũ Như Tô cũng không trả lời câu hỏi này như thế nào. Vũ Như Tô chưa hiểu tội của mình là gì? Trong những hồi kịch đầu tiên thì Vũ Như Tô luôn luôn đặt ra câu hỏi khẳng định: “Tôi không làm gì lên tội” nhưng đến cuối hồi kịch Vũ Như Tô chuyển từ câu hỏi đấy sang câu nghi ngờ “Ta tội gì”... Đồng thời, qua bi kịch của Vũ Như Tô cũng thức tỉnh ta mối quan hệ giữa nghệ thuật và cuộc sống, đó phải là nghệ thuật vị nhân sinh.

Tác giả đã sử dụng ngôn ngữ hết sức điêu luyện, đó là ngôn ngữ kịch có tính tổng hợp rất cao, nhất là trong hồi cuối của vở kịch Vũ Như Tô, tác giả đã dẫn dắt hành động xung đột kịch rất thành công, tạo nên một bức tranh đời sống bi kịch hoành tráng trong nhịp điệu bão tố của nó. Đặc biệt là việc khắc họa tính cách, miêu tả tâm trạng qua nhịp điệu lời nói - hành động bằng ngôn ngữ tổng hợp (miêu tả, kể, bộc lộ...) mang tính hành động cao, đã thể hiện thành công nhân vật trung tâm Vũ Như Tô của vở kịch lịch sử cùng tên.